

Katedra trestního práva

Podotázky pro 4. část státní závěrečné zkoušky (nová akreditace)

Podotázky ve formě jednotlivých záchytných bodů jsou vytvořeny pro 4. část státní závěrečné zkoušky z oboru trestního práva, tj. pro otázky z trestního práva hmotného (koš A) a pro otázky z trestního práva procesního (koš B). Smyslem vytvoření podotázek je pomoci studentům při přípravě na státní závěrečnou zkoušku. Nejde o vyčerpávající přehled pojmů, institutů a problémů, jejichž znalost je u státní závěrečné zkoušky vyžadována. Požadavky ke zkoušce vyplývají z předepsaných literárních pramenů a právních předpisů. K úspěšnému absolvování 4. části státní závěrečné zkoušky z oboru trestního práva je nutná zevrubná znalost těchto pramenů. Studium trestního práva nelze omezit jen na studium učebnice, ale současně je nutné studovat platné právní předpisy a judikaturu. Podotázky představují základní strukturu státnicové otázky, která má studentovi pomoci při přípravě na tuto zkoušku. Nejedná se o obligatorní strukturu státnicové otázky.

Otázky z trestního práva hmotného – obecná část

- 1. Pojem trestního práva hmotného, trestněprávní vztah, funkce trestního práva a jeho základní zásady**
  - charakteristika trestního práva hmotného, jeho zařazení v českém právním řádu a vztah k jiným právním odvětvím
  - rozlišení trestněprávního a trestněprocesního vztahu
  - jednotlivé funkce trestního práva a jeho účel
  - smysl základních zásad trestního práva
  - jednotlivé základní zásady trestního práva hmotného a jejich význam

- 2. Prameny trestního práva, výklad trestních zákonů a analogie**
  - dělení pramenů práva
  - ústavní prameny trestního práva
  - trestní zákoník, tzv. vedlejší trestní zákony a další prameny trestního práva hmotného
  - význam judikatury v trestním právu
  - struktura norem trestního práva hmotného
  - výklad trestních zákonů, druhy výkladu, metody výkladu a jejich charakteristika
  - význam analogie v trestním právu hmotném (a procesním) a její přípustnost

- 3. Působnost trestních zákonů**
  - pojem působnost
  - působnost časová (platnost a účinnost právní normy, okamžik spáchání trestného činu, aplikační pravidla časové působnosti)
  - působnost místní (zásady místní působnosti a jejich obsah)
  - působnost věcná
  - působnost osobní včetně otázky exempcí
  - odchylky jednotlivých druhů působností u zákona o soudnictví ve věcech mládeže a u zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

- 4. Trestný čin a jeho skutková podstata**
  - pojem trestného činu a jeho význam v trestním právu
  - definice trestného činu, jeho znaky a pojetí trestného činu
  - druhy (kategorizace) trestných činů a jejich třídění
  - doba a místo spáchání trestného činu
  - pojem skutkové podstaty trestného činu a její význam
  - znaky skutkové podstaty trestného činu (obligatorní a fakultativní) a jejich třídění

- 5. Objekt a objektivní stránka trestného činu**
  - pojem objektu trestného činu a jeho význam
  - třídění (klasifikace) objektů trestných činů
  - odlišení objektu a předmět útoku
  - pojem objektivní stránky trestného činu
  - obligatorní a fakultativní znaky objektivní stránky trestného činu
  - obecná a zvláštní povinnost konat
  - fakultativní znaky objektivní stránky trestného činu

- 6. Pachatel trestného činu**
  - pojem pachatele trestného činu

- odlišení pachatele a subjektu trestného činu
- obecné znaky trestného činu charakterizující pachatele
- znaky skutkové podstaty trestného činu charakterizující pachatele
- trestná činnost páchaná v opojení
- právnická osoba jako pachatel trestného činu

7. Subjektivní stránka trestného činu

- pojem subjektivní stránky trestného činu
- zavinění, společné otázky úmyslu a nedbalosti
- úmysl a nedbalost a jejich formy
- konstrukce skutkových podstat trestných činů z hlediska zavinění
- fakultativní znaky subjektivní stránky trestného činu

8. Omyl v trestním právu

- pojem omylu
- rozlišování omylů, právní úprava omylů
- omyl skutkový – pojem a formy, zvláštní případy skutkového omylu, omyly o okolnostech vylučujících protiprávnost
- omyl právní – pojem a formy

9. Okolnosti vylučující protiprávnost

- obecný výklad (pojem, výčet obsažený v trestním zákoníku, odlišení od důvodů zániku trestní odpovědnosti a důvodů zániku trestu)
- krajní nouze (podmínky jednání v krajní nouzi a jejich výklad, vybočení z mezí krajní nouze, domnělé nebezpečí)
- nutná obrana (podmínky jednání v nutné obraně a jejich výklad, vybočení z mezí nutné obrany, domnělý útok)
- svolení poškozeného
- přípustné riziko
- oprávněné použití zbraně
- okolnosti vylučující protiprávnost v zákoně neuvedené

10. Vývojová stadia trestné činnosti

- pojem vývojových stadií trestné činnosti, vývojová stadia v širším smyslu
- příprava k trestnému činu
- pokus trestného činu
- dokonání trestného činu
- předčasně dokonáný trestný čin
- nezpůsobilý pokus a nezpůsobilá příprava
- zánik trestnosti přípravy a pokusu; kvalifikovaná příprava a kvalifikovaný pokus
- trestání přípravy a pokusu

11. Účastenství

- pojem účastenství a pojem trestné součinnosti, účastenství v širším a užším smyslu
- organizátor
- návodce
- pomocník
- zásada akcesority účastenství a ostatní zásady platné pro organizátorství, návod a pomoc
- trestání účastenství

12. Souběh trestných činů

- pojem a druhy souběhu
- skutek a jednota skutku

- jednočinný souběh a případy vyloučení jednočinného souběhu
- účinky souběhu
- recidiva a nepravá recidiva
- zásady trestání souběhu
- procesní souvislosti

13. Zánik trestní odpovědnosti

- pojem a význam zániku trestní odpovědnosti
- výčet jednotlivých důvodů zániku trestní odpovědnosti
- účinná lítost – obecná účinná lítost a její podmínky
- zvláštní případy účinné lítosti
- promlčení trestní odpovědnosti
- zánik trestnosti přípravy, pokusu a účastenství

14. Pojem a účel trestu, systém trestů

- pojem trestu a teorie trestání
- účel trestu a základní zásady trestání
- systém trestů – charakteristika, jednotlivé druhy trestů a jejich třídění podle různých kritérií

15. Jednotlivé druhy trestů

- nepodmíněný trest odnětí svobody – postavení v systému trestů, podmínky uložení, výměra, mimořádné zvýšení a mimořádné snížení trestu odnětí svobody, výjimečný trest
- podmíněný trest odnětí svobody (s dohledem) – pojem a podstata, podmínky uložení, výměra podmíněného odsouzení k trestu odnětí svobody
- pojem alternativních trestů
- peněžitý trest – povaha, podmínky uložení a výměra peněžitého trestu, důsledky nevykonání peněžitého trestu
- obecně prospěšné práce – povaha, podmínky uložení a výměra trestu obecně prospěšných prací, důsledky nevykonání trestu
- domácí vězení – povaha, podmínky uložení a výměra trestu domácího vězení, výkon trestu domácího vězení, přeměna trestu domácího vězení
- ukládání přiměřených povinností a omezení

16. Ukládání trestů dospělým

- obecné a další zásady pro ukládání trestů
- ukládání trestů samostatně a vedle sebe – pravidla pro ukládání
- zásada zákonnosti
- zásada individualizace trestu
- ukládání trestů při souběhu – specifické zásady a jejich projevy v platné právní úpravě
- úhrnný a souhrnný trest
- společný trest
- ukládání trestu při recidivě a význam recidivy z hlediska viny a trestání

17. Zánik trestu a zahlazení odsouzení

- předpoklady zániku trestněprávních sankcí
- důvody a důsledky zániku trestněprávní sankce
- odstranění právních důsledků odsouzení (zahlazení odsouzení)
- rejstřík trestů

18. Ochranná opatření

- pojem a účel ochranných opatření

- druhy ochranných opatření podle trestního zákoníku, zákona o soudnictví ve věcech mládeže a zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
- ochranné léčení
- zabezpečovací detence
- zabrání věci
- zabrání části majetku
- ochranná výchova

19. Trestní odpovědnost a sankcionování mladistvých

- zákon o soudnictví ve věcech mládeže a jeho vztah k trestnímu zákoníku
- mladiství a mládež
- provinění
- rozumová a mravní vyspělost
- zánik trestní odpovědnosti mladistvého
- pojem opatření a jejich účel
- výchovná opatření
- ochranná opatření
- trestní opatření a upuštění od trestního opatření
- zánik právních následků odsouzení

20. Trestní odpovědnost a sankcionování právnických osob

- obecně k trestní odpovědnosti právnických osob (přístupy k trestní odpovědnosti právnických osob, argumenty pro a proti jejímu zavedení, koncepce trestní odpovědnosti právnických osob a prameny právní úpravy)
- působnost zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
- rozsah a limity kriminalizace právnických osob
- koncept přičitatelnosti
- trestní odpovědnost právního nástupce
- zánik trestní odpovědnosti právnických osob
- pojem a účel sankcionování právnických osob
- zásady a základní kritéria pro ukládání trestů právnickým osobám
- jednotlivé druhy „trestů“ a ochranných opatření
- zánik výkonu trestu a zánik účinku odsouzení

Otázky z trestního práva procesního

- 1. Trestněprocesní zákony, jejich výklad a ochrana ústavně zaručených základních práv a svobod v trestním řízení**
  - prameny trestního práva procesního, jejich rozdělení, výčet a základní charakteristika
  - systematika trestního řádu a jeho působnost
  - výklad trestněprocesních norem a jeho význam
  - výkladové metody a jejich charakteristika,
  - rozlišení výkladu podle interpretujícího subjektu
  - poměr výkladu k doslovnému znění právní normy
  - analogie, její použití v trestním právu procesním a odlišení od výkladů právní normy
  - ústavní limity trestního řízení
  - ochrana základních práv a svobod Ústavním soudem České republiky

- 2. Předmět trestního řízení, předběžné otázky**
  - pojem, účel a předmět trestního řízení (v užším a širším smyslu)
  - rozdíl mezi trestněprocesním a trestněprávním vztahem
  - charakteristika a příklady předběžných otázek
  - pravidla řešení předběžných otázek v trestním řízení

- 3. Systém základních zásad trestního řízení, jejich význam, jednotlivé základní zásady**
  - pojem, význam a funkce základních zásad trestního řízení
  - pojem systému základních zásad trestního řízení, klasifikace základních zásad trestního řízení
  - jednotlivé základní zásady trestního řízení – význam, obsah, konkrétní projevy, vzájemné vztahy a výjimky z konkrétních základních zásad

- 4. Subjekty trestního řízení a strany, soudy**
  - teoretické rozlišení pojmů subjektu a strany trestního řízení
  - výčet subjektů trestního řízení
  - zákonné vymezení stran trestního řízení
  - vyloučení osob z vykonávání úkonů trestního řízení
  - úkoly, soustava trestních soudů a jejich obsazení
  - věcná, funkční a místní příslušnost trestních soudů
  - obsazení trestních soudů

- 5. Právo na spravedlivý proces, minimální práva obviněného v trestním řízení**
  - právo na spravedlivý trestní proces a jeho základní aspekty
  - právo na spravedlivý proces v ústavním pořádku ČR a v mezinárodních smlouvách o lidských právech
  - ochrana základních práv a svobod Evropským soudem pro lidská práva
  - minimální práva obviněného zakotvená v ústavním pořádku ČR, v mezinárodních smlouvách o lidských právech a jejich vyjádření v trestním řádu

- 6. Podezřelý, obviněný, obhájce**
  - podezřelý (v běžném chápání a ve smyslu trestního řádu), obviněný, obžalovaný a odsouzený
  - práva podezřelého a práva obviněného
  - osoba obhájce a její postavení v trestním řízení
  - práva a povinnosti obhájce
  - zvolený obhájce, ustanovený obhájce
  - nutná obhajoba
  - jiné osoby s obhajovacími právy

7. Poškozený a zúčastněná osoba v trestním řízení

- vymezení pojmu poškozeného a jeho korekce
- rozlišení poškozeného a oběti trestného činu
- práva obětí trestných činů
- postavení poškozeného v trestním řízení
- rozhodování o nároku poškozeného
- pojem zúčastněné osoby a její základní práva
- zastupování poškozeného a zúčastněné osoby

8. Státní zastupitelství a policie

- ústavní a zákonné zakotvení státního zastupitelství
- soustava státního zastupitelství
- postavení státního zástupce v trestním řízení a jeho úkoly
- policie a policejní orgány
- postavení policejního orgánu v předsoudním stadiu trestního řízení a v řízení před soudem
- úkoly policejního orgánu

9. Dokazování, základní zásady dokazování, rozdělení důkazů

- význam dokazování v trestním řízení a jeho průběh
- základní pojmy důkazního práva
- základní zásady dokazování (zásada materiální pravdy, zásada vyhledávací, zásada presumpce nevinny, zásada bezprostřednosti a ústnosti, zásada volného hodnocení důkazů a zásada přiměřenosti)
- rozdělení důkazů
- procesní důsledky porušení norem o dokazování
- předmět, rozsah a limity dokazování

10. Jednotlivé důkazní prostředky

- povaha výčtu důkazních prostředků v trestním řádu
- výpověď obviněného a obžalovaného – její význam, práva a povinnosti obviněného a obžalovaného, procesní postup provádění výslechu
- výpověď svědka – pojem svědka a jeho způsobilost, práva a povinnosti svědka, procesní postup provádění výslechu
- tzv. zvláštní způsoby dokazování
- odborné vyjádření a znalecký posudek – rozlišení těchto důkazních prostředků, pojem znalce, ustanovení znalce, provádění důkazu znalcem
- ohledání osoby a věci – prohlídka těla, vyšetření duševního stavu u obviněného a svědka, věcné důkazní prostředky, ohledání místa činu, společné zásady pro ohledání
- listinný důkaz – pojem listinného důkazu a pojem listiny, provádění listinných důkazů
- operativně pátrací prostředky – podmínky jejich použití, předstíraný převod, sledování osob a věcí a použití agenta

11. Zajištění osob a věcí v trestním řízení

- zajištění ve vztahu k základním právům a svobodám
- zajištění osoby obviněné a podezřelé, zejm. předvolání, předvedení, pořádková pokuta, zadržení, příkaz k zadržení, příkaz k zatčení a vazba
- účel, význam a povaha vazby
- podmínky pro vzetí osoby do vazby, délka trvání vazby, rozhodnutí o vazbě, náhrada vazby jinými opatřeními
- zajištění jiných osob důležitých pro trestní řízení

- zajištění a opatření věcí důležitých pro trestní řízení (základní okruhy věcí podléhajících zajištění)
- zajištění věci pro účely dokazování
- zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti
- domovní prohlídka a prohlídka jiných prostor a pozemků, osobní prohlídka
- odposlech a záznam telekomunikačního provozu

12. Postup před zahájením trestního stíhání, zahájení trestního stíhání

- charakteristika fáze přípravného řízení před zahájením trestního stíhání a důvody zahájení trestního řízení
- činnost policejního orgánu ve fázi prověřování
- úřední záznam, neodkladné a neopakovatelné úkony
- možnosti ukončení prověřování
- institut zahájení trestního stíhání – forma, okamžik, podmínky účinky, obsah a význam

13. Přípravné řízení včetně zkráceného přípravného řízení, rozhodnutí v přípravném řízení

- přípravné řízení obecně – účel a význam přípravného řízení, právní úprava přípravného řízení, vztah přípravného řízení a hlavního líčení (teoretické modely)
- formy přípravného řízení
- orgány přípravného řízení
- postavení státního zástupce
- role soudu v přípravném řízení
- průběh přípravného řízení
- rozhodnutí v přípravném řízení (druhy rozhodnutí a jejich podstata)
- smysl zkráceného přípravného řízení a předpoklady pro jeho konání
- zahájení zkráceného přípravného řízení, jeho průběh a skončení

14. Předběžné projednání obžaloby, veřejné a neveřejné zasedání

- podstata předběžného projednání obžaloby a důvody pro jeho nařízení
- způsob předběžného projednání obžaloby
- rozhodnutí v předběžném projednání obžaloby – způsob rozhodnutí, nové předběžné projednání obžaloby
- účel a význam jednotlivých typů zasedání soudu
- veřejné zasedání (případy, v nichž soud rozhoduje ve veřejném zasedání, obecná úprava veřejného zasedání, přítomnost při veřejném zasedání, příprava a průběh veřejného zasedání, rozhodnutí ve veřejném zasedání)
- neveřejné zasedání (případy, v nichž soud rozhoduje v neveřejném zasedání, neveřejné zasedání jako výjimka ze zásady veřejnosti, průběh neveřejného zasedání a rozhodnutí v něm)

15. Rozhodnutí v trestních věcech, právní moc a vykonatelnost

- rozhodnutí podle trestního řádu – pojem a formy rozhodnutí
- rozsudek (charakteristika a význam, forma a obsah)
- trestní příkaz (povaha a podmínky pro vydání, obsah trestního příkazu)
- usnesení (povaha, forma a obsah ve srovnání s rozsudkem)
- rozhodnutí *sui generis*
- usnášení, vyhlášení, vyhotovení a oznamování rozhodnutí
- institut právní moci, jeho rozdělení a význam
- vykonatelnost jednotlivých forem rozhodnutí a její vztah k právní moci

16. Hlavní líčení

- účel a význam hlavního líčení

- příprava hlavního líčení
- počátek, průběh a závěr hlavního líčení
- dokazování v hlavním líčení
- obžalovací zásada, pojem skutku a totožnost skutku
- způsoby rozhodnutí soudu v hlavním líčení

17. Zvláštní způsoby řízení, řízení ve věcech mladistvých

- výčet zvláštních způsobů řízení, jejich charakteristika a právní úprava; pojem odklonu
- řízení proti uprchlému
- podmíněné zastavení trestního stíhání
- narovnání
- řízení o schválení dohody o vině a trestu
- řízení před samosoudcem
- řízení po zrušení nálezem Ústavního soudu
- řízení o přezkumu příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu k zjištění údajů o telekomunikačním provozu
- základní zásady trestního řízení ve věcech mladistvých
- odlišnosti řízení ve věcech mladistvých od obecné právní úpravy

18. Opravné prostředky obecně, zásady opravného řízení

- podstata a účel opravného řízení v trestním řízení
- opravné prostředky v českém trestním řízení, jejich rozdělení a základní rysy
- dělení opravných prostředků podle jejich účinků
- rozsah revizního principu v opravném řízení
- apelační a kasační princip v českém trestním řízení, jejich uplatnění u jednotlivých opravných prostředků
- *beneficium cohaesionis* a *reformatio in peius*

19. Řádné opravné prostředky

- pojem řádných opravných prostředků
- odvolání, stížnost, odpor - základní rysy právní úpravy v českém trestním řízení
- osoby oprávněné podat řádné opravné prostředky
- lhůty pro podání řádných opravných prostředků
- náležitosti a účinky jednotlivých řádných opravných prostředků
- řízení o jednotlivých řádných opravných prostředcích a rozhodnutí o nich

20. Mimořádné opravné prostředky

- pojem mimořádných opravných prostředků
- charakteristika dovolání, přípustnost a lhůta pro podání
- důvody dovolání
- rozhodnutí v dovolacím řízení
- stížnost pro porušení zákona (charakteristika, přípustnost, lhůta pro podání, důvody, možnosti rozhodnutí)
- obnova řízení (charakteristika, přípustnost, lhůta pro podání, důvody, možnosti rozhodnutí)